

ההשפעות הסביבתיות של המהפכה התעשייתית

דף למורה - מערך לכיתות ח'י

- מה התרומה של המהפכה התעשייתית לגודל טביעת הרגל האקולוגית שלנו?
- מה לדעתכם ההבדל בין טביעת רגל אקולוגית של אדם במאה ה-18 לעומת אדם במאה ה-21?

משך השיעור: 45 דקות

שיעור זה מתייחס להשפעות הסביבתיות של המהפכה התעשייתית. מומלץ ללמד אותו לאחר שכבר למדתם בכיתה על תקופה זו ועל השפעותיה החברתיות.

מטרות:

- היכרות עם המושג טביעת רגל אקולוגית.
- הבנת ההשפעות הסביבתיות שיש למהפכה התעשייתית.
- הבנה כי המציאות שאנחנו חיים בה כיום היא תוצאה של השינויים שקרו במהפכה התעשייתית.

פתיחה:

נשאל את התלמידים כיצד הם חושבים שהמהפכה התעשייתית תורמת לחיינו כיום.

נערוך רשימה של השפעות המהפכה התעשייתית עלינו כיום בצד אחד של הלוח. לאחר מכן נבקש מהתלמידים לחשוב כיצד המהפכה התעשייתית משפיעה על הסביבה (הטבע). נכתוב בצד השני את התשובות. ננסה לערוך השוואה בין הרשימות.

לסיום נשאל: האם ההשפעות הסביבתיות של המהפכה התעשייתית גם משפיעות עלינו בסופו של דבר? באיזו צורה?

השינוי בטביעת הרגל האקולוגית (15 דקות)

ננסה לבחון את השינוי שחל בטביעת הרגל האקולוגית שלנו:

א. נתייחס לעבר:

אילו משאבים/חומרי גלם קיימים באזור שלנו? למשל, כותנה, גיר, פוספטים, מים, צמחיה ים תיכונית וצמחים מדבריים וכו'. בעבר היינו יכולים להשתמש רק בהם כדי לייצר מוצרים ולהשתמש בהם רק במקום שלנו.

מה הייתם יכולים להכין מהחומרים האלה?

ב. ועכשיו נחשוב על ההווה:

כל תלמיד בוחר פריט לבוש/מוצר שבא איתו היום לביה"ס ומסתכל על התווית (הכי פשוט להתייחס לחולצה). נבדוק מהיכן הגיע אותו פריט ומאילו חומרים הוא מיוצר. נבקש מכל תלמיד/זוג ליצור במחברת תרשים של המסלול שאותו עבר הפריט החלל מהפקת חומר הגלם ועד שהגיע אלינו הביתה.

אפשר גם לבחור פריט אחד וליצור לו מסלול על הלוח.

מהי טביעת רגל אקולוגית (10 דקות)

נצפה באחד מהסרטונים הבאים המסבירים מה זה:

- [The Ecological Footprint Explained](#) (צריך לבחור בתרגום אוטומטי)
- [שי אביבי - חי צומח דומם. טביעת רגל אקולוגית](#) (עד לדקה 2:20)

שאלות לדין:

- מהי בעצם טביעת רגל אקולוגית? חשוב לחזור על ההסבר שוב (אפשר לכתוב על הלוח): זהו השטח הדרוש בשביל לייצר את מה שאני צורך/ת ואת הפסולת שאני מייצר/ת.

מילון מושגים:

- גלובליזציה
- תיעוש
- ניצול משאבים
- טביעת רגל אקולוגית
- תרבות הצריכה
- יבוא
- פסולת
- הטמנה

נשאל את התלמידים: מה קורה עם הפריט הזה כשאנחנו מפסיקים להשתמש בו?

שאלות לדין:

1. מה טביעת הרגל של אותו פריט?
2. מה ההשפעה הסביבתית שלו?
3. האם וכיצד יש לנו דרכים לצמצם את טביעת הרגל של אותו פריט?

סיכום (10 דקות)

השפע שאנחנו רגילים אליו היום והיכולת שלנו ליהנות ממוצרים הוא תוצאה של התהליכים שהתחילו במאה ה-18 ונמשכים עד היום. המהפכה התעשייתית הביאה לנו הרבה נוחות ונגישות בחיים, אך היא גם מגדילה את טביעת הרגל האקולוגית שלנו.

התיעוש והשינוע מתבססים על משאבים של כדור הארץ אבל גם פוגעים בו.

שאלות לסיכום:

1. מי שרוצה יכול/ה לשתף כיצד מצליח/ה לצמצם את טביעת הרגל שלו/ה כיום לעומת פעם.
2. מה כל אחד/ת מכם יכול/ה לעשות החל מהיום כדי לצמצם את טביעת הרגל האקולוגית?
3. כיצד הפעולות שלנו יכולות להשפיע על העתיד? (בדומה לכך שפעולות אנושיות בעבר השפיעו על ההווה שלנו).